

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

Izpostava Celje

Maistrova ulica 5, 3000 Celje

T: 03 420 92 00
F: 03 548 34 51
E: gp.ce@urszr.si
www.sos112.si/celje

Številka: 8420-6/2015-25 - DGZR
Datum: 28.01.2016

OCENA OGROŽENOSTI OB POJAVU POSEBNO NEVARNIH BOLEZNI ŽIVALI V ZAHODNO ŠTAJERSKI

Verzija 2.0

	ORGAN	ODGOVORNA OSEBA/PODPIS
SPREJEL	URSZR Izpostava CELJE	<hr/> Silvester Šrimpf Vodja Izpostave
IZDELAL/SKRBNIK	URSZR Izpostava CELJE	Anita Fir svetovalec

KAZALO

1	Uvod	3
2	Vrsta, oblika in značilnosti ogroženosti	3
3	Viri okužbe oziroma vzroki nastanka in širjenja bolezni živali	4
4	Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka in širjenja bolezni živali	4
5	Posebno nevarne bolezni živali	4
5.1	Kratek opis posebno nevarnih bolezni živali	5
5.1.1	Slinavka in parkljevka	5
5.1.2	Vezikularni stomatitis	6
5.1.3	Vezikularna bolezen prašičev	6
5.1.4	Goveja kuga	6
5.1.5	Kuga drobnice	6
5.1.6	Pljučna kuga govedi	7
5.1.7	Vozličasti dermatitis	7
5.1.8	Mrzlica doline Rift	7
5.1.9	Bolezen modrikastega jezika	7
5.1.10	Osepnice ovac in koz	8
5.1.11	Konjska kuga	8
5.1.12	Afriška prašičja kuga	8
5.1.13	Klasična prašičja kuga	9
5.1.14	Aviarna influenza	9
5.1.15	Atipična kokošja kuga	10
6	Pogostost pojavljanja posebno nevarnih bolezni živali	11
7	Možen potek in pričakovano širjenje bolezni	13
8	Verjetnost nastanka verižnih nesreč	14
9	Veterinarski ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje posebno nevarnih bolezni živali	14
9.1	Veterinarski ukrepi	14
9.1.1	Zgodnje odkrivanje virov okužbe	14
9.1.2	Obveščanje o posebno nevarnih boleznih živali	14
9.1.3	Epizootiološka poizvedba	14
9.1.4	Cepljenje	14
9.1.5	Čiščenje in razkuževanje, dezinfekcija ter deratizacija	15
9.1.6	Usmrnitev okuženih, kontaminiranih oziroma mogočih nevarnih živali	15
10	Razvrščanje gospodarstev, občin ter ZŠ regije v razrede ogroženosti zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali	16
10.1	Razvrščanje gospodarstev ZŠ regije	17
10.2	Razvrščanje občin v ZŠ regiji	17
10.3	Razvrščanje ZŠ regije	19
11	Zaključek ocene ogroženosti	19
12	Razlaga okrajšav	21
13	Viri podatkov in vsebin za izdelavo ocene ogroženosti	21
14	Priloge	21

1 Uvod

Regijska ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali za v Zahodno Štajerski (v nadaljevanju ZŠ) regiji, verzija 2.0, je izdelala Izpostava URSZR Celje na podlagi Navodila o pripravi ocen ogroženosti (Uradni list RS, št. 39/95), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanje (Uradni list RS, št. 24/2012). Podlaga za izdelavo te ocene je Državna ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni pri živalih, verzija 2.0, ki jo je izdelala Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR), številka 8420-6/2015-15-DGZR z dne 12.8.2015, v sodelovanju z Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), Zakonom o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS, št. 93/05 – ZVMS, 90/12 – ZdZPVHVVR, 23/13 – ZZZiv-C in 40/14 – ZIN-B) in Pravilnikom o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/2007 in 24/2010).

Regijska ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali je izdelana zaradi možnega izbruha posebno nevarnih bolezni pri živalih, pojava epizootij oziroma panzootij na območju ZŠ regije.

Regijska ocena ogroženosti z dne 7.6.2013 je bila usklajena z občinami na območju ZŠ regije, UVHVVR- območnim uradom Celje, Perutninarsko zadruzo Ptuj z.o.o -farma Hajnsko in Mejo- kmetijsko podjetje Šentjur d.d. Verzija 2.0 se ni posebej usklajevala.

Spremembe regijske ocene ogroženosti so bile potrebne zaradi določenih sprememb v staležu živine, predvsem povečanju perutnine po letu 2011, vendar so kljub temu razredi in stopnje ogroženosti ZŠ regije, občin in gospodarskih subjektov ostale nespremenjene.

Z dnevom podpisa te ocene preneha veljati Ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali v ZŠ regiji, št. 842-2/2013-25-DGZR, z dne 7.6.2013.

2 Vrsta, oblika in značilnosti ogroženosti

Bolezni živali so bolezni, ki jih povzročajo biološki agensi in se neposredno oziroma posredno prenašajo z okužene oziroma bolne živali na zdravo, lahko pa tudi na ljudi (zoonoze). Med te bolezni spadajo številne bolezni z zelo različnimi simptomi, velikokrat specifičnimi glede na virulentnost povzročitelja (sposobnost povzročitelja, da povzroči bolezen). Znaki bolezni se lahko pojavijo kmalu po okužbi, v nekaj dneh (na primer influenza), ali pa se bolezen razvija počasi, lahko tudi več mesecev ali let (na primer tuberkuloza). Med njimi so bolezni, ki so lokalizirane in zajamejo le določen organ ali pa so generalizirane in je prizadeto vso telo.

Bolezni živali se glede na število obolelih pojavljajo:

1. **sporadično** – zboli ena oziroma posamezna žival;
2. **v obliki izbruha** – omejen pojav bolezni, ki po času in kraju nastanka ter številu prizadetih živali presega običajno stanje na določenem omejenem območju ali pri skupini posameznikov;
3. **enzootsko (enzootija)** – bolezen se v različni jakosti stalno pojavlja na določenem ožjem območju in nima težnje po širjenju;
4. **epizootsko (epizootija)** – bolezen izbruhne pri večjem številu živali oziroma velikost prizadetega območja presega običajno stanje in predstavlja tveganje za večji del populacije živali ter je zato nujno takojšnje ukrepanje;
5. **panzootsko (panzootija)** – bolezen živali se hitro širi med živalmi na velikem območju in zajame več celin.

Glede na prognozo oziroma izid bolezni je bolezni živali mogoče deliti na:

- bolezni, ki se jih lahko popolnoma pozdravi;
- bolezni, ki preidejo v kronično obliko;
- bolezni, pri katerih je izid pogin.

Pri nekaterih boleznih pa živali ostanejo doživljenski klicenosci.

3 Viri okužbe oziroma vzroki nastanka in širjenja bolezni živali

Povzročitelji bolezni živali so: virusi, bakterije, paraziti, glivice, plesni in prioni.

Ločujemo med okužbo in boleznijo. Okužba je posledica stika dovzetne živali s povzročiteljem bolezni. Vir za večino okužb živali je druga žival, krma, gnoj, oprema, vektorji itn. Bolezen je le eden od možnih izidov okužbe, njen razvoj pa je odvisen tako od virulence povzročitelja kot od dovzetnosti živali.

Nevarnost bolezni je, da se lahko pojavljajo množično in se širijo v obliki izbruhov, epizootij oziroma panzootij.

4 Dejavniki, ki povečujejo verjetnost nastanka in širjenja bolezni živali

Pomembna dejavnika, ki poleg značilnosti povzročitelja vplivata na širjenje bolezni, sta okolje in vedenje živali. Pogoji, ki so pomembni za nastanek bolezni in njihovo širjenje, so:

- prilagajanje in spremembe povzročiteljev,
- dovzetnost živali za okužbo,
- trgovanje z živalmi,
- podnebje, vreme in okoljske spremembe, kot so globalno segrevanje in posegi v naravo, ki vplivajo na širjenje nalezljivih bolezni na nova območja (na primer bolezen modrikastega jezika, afriška prašičja kuga, kuga drobnice),
- mednarodna potovanja,
- turizem,
- nove tehnologije in industrija,
- naravne in druge nesreče,
- namerno širjenje bolezni živali (biološko orožje).

5 Posebno nevarne bolezni živali

Bolezni živali so razvrščene skladno s Pravilnikom o boleznih živali, v katerem je določen tudi način poročanja in obveščanja glede na posamezen seznam bolezni. Najpomembnejše so bolezni s Priloge 8 tega pravilnika, pri katerih se že ob sumu skliče Državno središče za nadzor bolezni (DSNB). Te bolezni imenujemo tudi posebno nevarne bolezni živali, ki so pomembne predvsem zaradi posledic izbruhov teh bolezni in so v tej oceni ogroženosti navedene v preglednici 1. Poleg poginov živali in izgube proizvodnje, ki prizadenejo okužena gospodarstva, so pomembne posredne izgube (gospodarska škoda), ki so posledica ukrepov na okuženih ter ogroženih območjih in nevarnost prenosa na ljudi (AI, mrzlica doline Rift). Skladno z Zakonom o veterinarskih merilih skladnosti je imetnik živali dolžen vsak sum bolezni sporočiti veterinarski organizaciji. Veterinarska organizacija mora sum bolezni potrditi ali ovreči in v primeru potrditve suma izvesti predpisane ukrepe.

Če gre za sum na posebno nevarno bolezen živali, mora veterinarska organizacija takoj po telefonu (in telefaksu oziroma elektronski pošti) to sporočiti na glavni urad UVHVVR. Po prijavi suma se nemudoma skliče sestanek članov DSNB, kjer se prouči stanje in določijo nadaljnji ukrepi. Ukrepi so določeni v pravilnikih o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje posameznih bolezni.

Za posebne nevarne bolezni mora UVHVVR pripraviti načrte ukrepov ob pojavu bolezni. Načrt ukrepov določa postopke in ukrepe ob pojavu bolezni, shemo delovanja služb, opremo, sredstva, osebje, ki sodeluje ob izvajanju ukrepov, in drugo. Na spletni strani UVHVVR http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zdravje_zivali/nacrti_ukrepov/ so dostopni načrti ukrepov naslednjih bolezni: slinavka in parkljevka, bolezen modrikastega jezika, klasična prašičja kuga, aviarna influenza, atipična kokošja kuga, afriška prašičja kuga in vezikularna bolezen prašičev.

5.1 Kratek opis posebno nevarnih bolezni živali

5.1.1 Slinavka in parkljevka

Slinavka in parkljevka (SIP) je zelo nalezljiva virusna bolezen parkljarjev, predvsem goveda, ovac, koz, prašičev in tudi nekaterih vrst parkljaste divjadi (jelenjadi, srnjadi, divjih prašičev). Za bolezen je najbolj dovzetno govedo, nato prašiči, ovce, koze. Z mlekom se lahko okužijo tudi psi in mačke, vendar ne kažejo nobenih kliničnih znakov in bolezni zlahka preživijo. Konji so povsem nedovzetni, perutnina pa se okuži le v izjemnih okoliščinah. Za človeka virus slinavke in parkljevke ni nevaren. Če pa do okužbe le pride, se kaže v obliki vročine in mehurjev na ustnicah, jeziku, rokah.

Bolezen povzroča virus iz skupine Picorna virus, ki ima sedem podtipov. Najpomembnejši podtipi so O, A in C. Osnovni vir infekcije so bolne živali v akutni fazi bolezni, ki izločajo virus z vsemi sekreti in ekskreti. Živali izločajo virus do ozdravitve (v povprečju 10 dni). Nekatere živali pa ostanejo klicenoske in še dolgo izločajo virus. Visok pogin se lahko pojavi pri mladih živalih, predvsem jagnjetih in pujskih. Odrasle živali redko poginejo. Bolezen povzroča ogromno gospodarsko škodo, pri čemer ne gre toliko za neposredne izgube zaradi poginov (2 do 5 odstotkov) kot za posredne, med katere štejemo dolgotrajno in bistveno zmanjšano proizvodnjo mleka, zvriganje, rojevanje, rojevanje nevitarnih živali, hujšanje itn. Bolezen je zelo pomembna ovira pri mednarodnem trgovanju z živalmi in njihovimi proizvodi.

Pri govedu je prvi znak bolezni visoka temperatura, ki jo spremlja potrtost, neješčost in nenaden padec mlečnosti. Sledi pojav mehurčkov po jeziku, ustnicah, dlesni, dentalni plošči, nosnicah, koži nad in med parklji, po seskih itn. Mehurčki v 24 urah popokajo in pustijo za sabo boleče razjede. Pri hudih okužbah lahko pride do luščenja sluznice jezika. Razjede po ustih privedejo do povečanega izločanja sline, cmokanja in oteženega hranjenja. Poškodbe po parkljih privedejo do akutne šepavosti, zavračanja gibanja, sekundarne infekcije pa lahko povzročijo resne poškodbe globinskih tkiv parkljev. Zelo hitro pride tudi do izgube telesne mase. Poškodbe na seskih lahko vodijo v vnetje vimena.

Pri prašičih se pojavi vročica, neješčost in upiranje gibanju. Najbolj izražene so spremembe na parkljih, ki povzročijo akutno šepanje in pogosto ležanje, zlasti če so prašiči nastanjeni na trdih tleh. Mehurčki po jeziku so pri prašičih zelo redek pojav in se tudi zelo hitro pozdravijo. Slinavka in parkljevka se pri drobnici pojavi v najblažji obliki in velikokrat tudi ni dovolj hitro ugotovljena. Mehurčki se pojavijo po navadi na zobni plošči in zgornji strani jezika. Gre za drobne poškodbe, ki se zelo hitro pozdravijo. Poškodbe nog je zelo težko identificirati, se pa spremembe najpogosteje pojavijo v reži med parklji. Največkrat je v čredi drobnice opaziti šepanje, ki ga je treba ločiti od drugih oblik šepanja. Tako kot pri drugih vrstah živali, lahko tudi pri drobnici pride do nenadnih, visokih poginov mladičev, predvsem zaradi poškodb srčne mišice.

5.1.2 Vezikularni stomatitis

Vezikularni stomatitis je bolezen, ki jo povzroča virus iz družine *Rhabdoviridae*. Poleg tega, da povzroča ekonomske izgube, je pomembna za diferencialno diagnostiko slinavke in parkljevke. Za bolezen so dovzetni konji, prašiči in govedo. Prenaša se z neposrednim in posrednim stikom prek okuženih živali, krme, opreme in drugim. Klinični znaki so povišana temperatura in pojav mehurčkov na jeziku, ustni sluznici, rilcu pri prašičih, robu parkljev ali kopit in na seskih. Pojav mehurčkov je povezan s slinjenjem, neješčostjo in šepanjem. Poškodbe na seskih se pogosto zakomplicirajo z mastitisom in padcem mlečnosti. Smrtnost je zanemarljiva.

5.1.3 Vezikularna bolezen prašičev

Vezikularna bolezen prašičev je virusna bolezen, ki jo je klinično težko ločiti od slinavke in parkljevke in je zato pomembna za diferencialno diagnostiko. Bolezen povzroča virus iz družine *Picornaviridae* in se širi z neposrednim kontaktom med prašiči in posredno prek kontaminiranega fecesa, urina, opreme oziroma s krmljenjem s pomijami.

Po povišani temperaturi se pojavijo mehurčki po svitkovem robu, ki se lahko širijo po spodnjem delu nog in trebuhu. Redkeje se mehurčki pojavijo po rilcu, skoraj nikoli pa po ustni sluznici in seskih. Živčni znaki se pojavijo zelo redko. Čeprav je obolevnost lahko tudi do 100-odstotna, je smrtnost zanemarljiva.

5.1.4 Goveja kuga

Goveja kuga je zelo nalezljiva akutna virusna bolezen prežvekovalcev in prašičev. Povzročitelj spada med viruse iz družine *Paramyxoviridae*. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom med živalmi, virusi pa so v izdihanem zraku, solzah, nosnem izcedku, slini, fecesu in urinu.

Bolezen se začne z visoko temperaturo. Živali so potrte in nemirne, izgubijo apetit, pojavi se izcedek iz oči in nosu, dihanje je hitro in plitvo. Na sluznicah ust, nosu in urogenitalnega trakta se pojavijo majhne nekrotične spremembe, ki se hitro večajo. Lahko se povečajo tudi površinske bezgavke. Po nastanku nekrotičnih sprememb na sluznicah se pojavi močna driska, ki ji sledi hitra dehidracija, kolaps in smrt. Večina živali pogine v 6 do 12 dneh po pojavu kliničnih znakov. Bolezen lahko poteka tudi subakutno, in sicer v endemični območjih ali ob okužbi z manj virulentnimi sevi virusa. Ob pojavu bolezni v visoko dovzetni populaciji je obolevnost do 100-odstotna, smrtnost pa okoli 50-odstotna (25- do 90-odstotna).

Na generalni skupščini OIE (Mednarodnega urada za zdravlje živali) maja 2011 v Parizu je bila predstavljena deklaracija o popolnem izkoreninjenju goveje kuge s planeta Zemlje.

5.1.5 Kuga drobnice

Kuga drobnice je bolezen ovac in koz, ki je podobna goveji kugi. Virus, ki jo povzroča, je soroden virusu goveje kuge in spada v družino *Paramyxoviridae*. Okužene živali izločajo virus z izdihanim zrakom in vsemi izločki. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom med živalmi in se širi na nova območja s premiki okuženih živali.

Bolezen se kaže s povišano temperaturo, potrtostjo in neješčostjo. Pojavi se tudi izcedek iz nosu in oči. Dva do tri dni po pojavu povišane temperature se pojavijo spremembe na ustni sluznici, ki nekrotizirajo. Večina živali dobi močno drisko, ki vodi v hitro dehidracijo in hujšanje. Smrtnost je lahko tudi do 90-odstotna.

5.1.6 Pljučna kuga govedi

Pljučna kuga govedi je akutna, subakutna ali kronična bolezen govedi, ki jo povzroča *Mycoplasma mycoides* subsp. *mycoides* SC (bovini podtip). Govedo se okuži z vdihavanjem okuženih kapljic, nujen pa je tesen stik med živalmi.

Pri akutni obliki se pojavijo povišana temperatura, neješčost, potrto in hitro dihanje. Temu sledita suh kašelj, ki postane sčasoma močnejši, in bolečina v prsnem delu. Zaradi tega živali zavzamejo tipično držo telesa. Smrtnost je lahko do 50-odstotna. Pri subakutnih in kroničnih primerih so klinični znaki blagi in se lahko tudi prezrejo. Lahko pride do rahlega zvišanja telesne temperature, izgube kondicije in respiratornih znakov, ki se lahko izrazijo le ob povečani aktivnosti. Pri teletih do šestega meseca starosti se lahko bolezen izrazi kot artritis, s šepanjem in z oteklinami prizadetih sklepov.

5.1.7 Vozličasti dermatitis

Gre za generalizirano bolezen kože pri govedu, ki jo povzroča virus iz družine *Poxviridae* in je soroden virusu osepnic ovac in koz. Predvidoma prenašajo bolezen mehanično pikajoče muhe, komarji in drugi insekti; ta način prenosa naj bi bil pomembnejši od neposrednega stika med živalmi. Širjenje okužbe je povezano predvsem s premiki govedi.

Pri okuženih živalih se pojavijo nihajoča temperatura, odpor do gibanja, neješčost, povečano slinjenje ter izcedek iz oči in nosu. Kožni vozlički se pojavijo nenadoma in jih lahko najdemo kjer koli po telesu. Otečejo tudi površinske bezgavke. Večinoma vozlički nekrotizirajo in se ločijo od okolice. Lahko pride tudi do sekundarne bakterijske okužbe vozličkov in do nastanka gnojnih ran in abscesov. Čeprav je smrtnost nizka, pride do izgube proizvodnje zaradi izčrpanosti živali, oteženega dihanja živali in sterilnosti.

5.1.8 Mrzlica doline Rift

Mrzlica doline Rift je akutna virusna bolezen, ki jo prenašajo komarji in v glavnem prizadene prežvekovalce ter ljudi. Virus spada v družino *Bunyaviridae*. Pri živalih prenos bolezni brez vektorjev (komarjev) ni pomemben, medtem ko je pri ljudeh pomembna pot okužbe tudi pri ravnanju s tkivi, krvjo oziroma izločki okuženih živali ali v laboratoriju.

Pri ovcah je obolevnost skoraj 100-odstotna, smrtnost pa je največja pri zelo mladih jagnjetih (95- do 100-odstotna) in teličkih (okoli 70-odstotna). Bolezen lahko poteka perakutno, kar pomeni, da ovce poginejo čez noč oziroma naenkrat oslabijo in se zgrudijo. Pri akutnem poteku se povišata telesna temperatura in pulz, ovce oslabijo, negotovo hodijo, bruhamo in imajo izcedek iz oči in nosu. Lahko se pojavijo tudi krvava driska in krvavitve po vidnih sluznicah. Pri odraslih ovcah je verjetnejša subakutna oblika, ki se kaže s povišano temperaturo, neješčostjo in oslabelostjo. Pogosto je izrazit znak zlatenica. Pri brejih ovcah pride do zvriganja. Klinični znaki pri kozah so podobni, vendar manj intenzivni. Tudi pri govedu so klinični znaki podobni. Bolezen se prav tako močneje izrazi pri mladih živalih. Pri brejih živalih sta pogosta zvriganje in padec mlečnosti.

5.1.9 Bolezen modrikastega jezika

Bolezen povzroča virus, ki ga spada v družino *Reoviridae*. Glavni vektorji za širjenje virusa so krvosese mušice *Culicoides* spp., v katerih se virus BT tudi razmnožuje.

Pri ovcah se po povišani temperaturi pojavita nosni izcedek in slinjenje. V izcedku je nekaj krvi, slina je penasta in oblikuje mehurje. Opazna je otekla sluznica ustnic, dlesni, dentalne plošče in jezika. Kmalu se spremembam pridruži lupljenje ustne sluznice in penasto slinjenje. Področje je oteklo in modrikaste barve. V večini primerov oteklega in modrikastega jezika ne ugotovimo. Oteklina povzročajo bolečino in resno ogrožajo življenje živali. Dihanje je pospešeno, dihalne poti se mašijo in ob vdihu je slišati glasne žvižgajoče dihalne tone.

Plučni edem in sekundarna pljučnica sta pogosti komplikaciji. Ko se začnejo celiti spremembe po ustni sluznici, se pojavijo spremembe na okončinah okoli svitkovega roba. Roževina parkljev se lušči in poka. Pri govedu opazimo povišano temperaturo, trdo hojo, šepanje in laminitis na vseh nogah, povečano slinjenje, edem ustnic, neješčost, nosni izcedek, smrdljiv vonj iz nosu. Pri številnih okuženih živalih se pojavijo ulcerativne spremembe po jeziku, ustnicah, dentalni plošči in smrčku. Ugotovimo lahko tudi poškodbe ter kraste po koži seskov. Iz oči in nosnic se izceja sero-hemoragičen izcedek. Okužene koze kažejo zelo malo kliničnih znakov: blago do zmerno povišano temperaturo in hiperemijo sluznic ter očesnih veznic. Ob prvem pojavu bolezni je obolevnost 50- do 75-odstotna, smrtnost pa 20- do 50-odstotna, lahko pa tudi do 70-odstotna.

5.1.10 Osepnice ovac in koz

Osepnice ovac in osepnice koz sta zelo sorodni bolezni, ki ju povzroča virus iz družine *Poxviridae*. Verjetno gre za isti virus, pri katerem je prišlo do prilagoditve na vrsto živali. Bolezen se širi po dihalni poti z neposrednim prenosom med živalmi. Ker je virus precej stabilen, je pomemben vir okužbe tudi kontaminirano okolje. Okužene živali izločajo virus z vsemi izločki in s krastami.

Pri mladih živalih poteka bolezen v precej hujši obliki kot pri starejših. Poleg visoke temperature se pojavita slinjenje in izcedek iz oči ter nosu. Prizadete živali se nočejo gibati, na koži pa se pojavijo spremembe, ki so vidnejše na mestih s kratko dlako, pojavijo pa se tudi na sluznicah. Celjenje mehurčkov lahko traja pet do šest tednov. Smrtnost lahko doseže 50 odstotkov, pri mladih živalih pa tudi do 100 odstotkov.

5.1.11 Konjska kuga

Konjska kuga je akutna ali subakutna virusna bolezen enoprstih kopitarjev, ki jo prenašajo insekti. Bolezen povzroča virus RNK, ki spada v družino *Reoviridae*. Najbolj dovzetni so konji in mule. Smrtnost pri konjih je lahko do 95-odstotna, pri mulah pa od 50- do 70-odstotna. Oslu so manj dovzetni za bolezen.

Pri konjih se bolezen pojavlja v štirih oblikah. Pljučna oblika poteka perakutno s povišano temperaturo in močno oteženim dihanjem. Pojavi se pljučni edem in penast izcedek iz nosnic. Konji stojijo z razširjenimi prednjimi nogami, iztegnjeno glavo, spuščeni ušesi in imajo razširjene nosnice. Pri srčni obliki se poleg povišane temperature pojavijo edemi na glavi (veke, ustnice, lica, jezik in grlo), ki se pri hudi obliki širijo tudi na vrat, prsi in trebuh. Mešana oblika se lahko začne kot srčna oblika, ki ji sledijo znaki pljučne oblike s kašljem, izločanjem penaste tekočine in kolapsom ali z blagimi znaki pljučne oblike, po katerih se pojavijo edemi. Najblažja oblika poteka kot vročica, najpogosteje subklinično. Poleg povišane temperature se pojavi vnetje očesnih veznic, oteženo dihanje in povišan utrip.

5.1.12 Afriška prašičja kuga

Afriška prašičja kuga je bolezen domačih in divjih prašičev. Povzročitelj je virus, ki spada v družino *Asfarviridae*. Za akutno obliko bolezni so značilni visoka telesna temperatura, krvavitve po koži in sluznicah ter visok pogin živali. Mehki klopi iz rodu *Ornithodoros*, posebno *O. moubata* in *O. erraticus*, so rezervoar virusa v naravi. V klopah se lahko virus uspešno razmnožuje in prenaša z okuženega na neokuženega prašiča. Za virus APK so v naravi dovzetni samo prašiči, domači in divji. Evropski divji prašič je na virus prav tako občutljiv kot domači prašič. Divji prašiči zbolijo s klinično sliko bolezni, ki je podobna tisti, ki se pojavlja pri domačih prašičih. Virus se najpogosteje prenaša ob stiku okužene živali z neokuženo. Tudi vsi proizvodi in stranski proizvodi iz okuženih prašičev so možen vir infekcije, zlasti kot krma za prašiče (pomije). Mehaničen prenos je možen z obleko, obutvijo in instrumenti ter tudi s prevoznimi sredstvi (letalski, ladijski promet). Bolezen je zelo podobna klasični prašičji kugi.

Bolezen lahko poteka perakutno – živali nenadoma poginejo (brez kliničnih znakov), najpogostejša oblika bolezni pa je akutna oblika, medtem ko kronično obliko povzročajo manj virulentni sevi virusa. Prizadeti prašiči so potrjeni, ne jedo, če jih prisilimo k gibanju, se neradi gibljejo, zanaša jih v zadnjem delu, ležijo in se tiščijo skupaj, kot da jih zebe. Najprej se pojavi povišana temperatura. V začetku okužbe se pojavljajo pomodrelost sluznic, nekoordinirano gibanje, driska in bruhanje. Pozneje se pojavita difuzna hiperemija in rožnato obarvanje kože po rilcu, ušesih, repu in spodnjih delih nog. Živčna znamenja so pogosta tudi v začetnih stadijih bolezni, kažejo pa se s gibanjem živali v krogu, tresenjem mišic in krči. Pri domačih prašičih je smrtnost pogosto 100-odstotna. Pri nizko virulentnih sevih pride do manj izrazitih kliničnih znakov bolezni. Pri kronični obliki je inkubacija daljša, pojavljajo se kožne spremembe v obliki alopecij, dermatitisa, rožnatih sprememb po koži trebuha. Pri brejih svinjah lahko pride do dviga telesne temperature, povečanega števila abortusov, majhnih gnezd in mrtvorojencev.

5.1.13 Klasična prašičja kuga

Klasično prašičjo kugo (KPK) povzroča virus, ki spada med pestiviruse iz družine *Flaviviridae*. Prašiči izločajo virus z vsemi izločki, zlasti s slino, urinom in fecesom. Različni sevi virusa se širijo različno hitro. Praviloma se bolj virulentni sevi širijo hitreje in povzročajo višjo obolevnost. Smrtnost lahko doseže 90%. Virus se med rejami širi na različne načine. Med najpogostejše spada nakup prašičev v inkubaciji ali trajno okuženih. Pomemben je tudi prenos s prašičjim mesom in izdelki ter pomijami. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in opremo. Možen je prenos s krvosesi in insekti in vetrom, vendar je ta način prenosa virusa manj pogost. Tudi divji prašiči so možen vir infekcije za domače prašiče.

Pujski lahko poginejo v perakutni fazi brez kliničnih znamenj, vendar je najpogostejša akutna oblika. Prizadeti prašiči so potrjeni, ne jedo, se neradi gibljejo, če jih prisilimo h gibanju, jih zanaša v zadnjem delu, ležijo in tiščijo se skupaj, kot da jih zebe. Najprej se pojavi povišana telesna temperatura. V začetku se pojavlja zaprtje, ki mu sledita driska in bruhanje. Kasneje se pojavita difuzna hiperemija in rožnato obarvanje kože po trebuhu. Pojavlja se konjunktivitis. Veke so včasih zlepljene zaradi posušenega gnojnega izcedka. Živčna znamenja so pogosta tudi v začetnih stadijih bolezni. Gibanje v krogu, tresenje mišic in krči so najpogostejši. Smrt nastopi navadno 7 do 15 dni po začetku bolezni. Pri nizko virulentnih sevih so znaki manj izraženi. Pri kronični obliki je inkubacija daljša, pojavljajo se kožne spremembe v obliki alopecije, dermatitisa, rožnatih sprememb po koži trebuha. Pri brejih svinjah lahko pride do dviga temperature, zvržavanja, majhnih gnezd, mrtvorojencev in nenormalnosti pri pujskih.

5.1.14 Aviarna influenza

Aviarno influenco povzročajo virusi influence tipa A, ki spadajo v družino *Orthomyxoviridae*. Znotraj te družine poznamo tri tipe virusov: A, B in C, vendar le virusi tipa A okužijo ptice. Glede na njihovo virulentnost jih razvrščamo v dve skupini:

- zelo virulentni virusi, ki povzročajo visoko patogeno aviarno influenco (HPAI) in
- nizko virulentni virusi, ki povzročajo nizko patogeno aviarno influenco (LPAI).

Okužene živali izločajo virus preko nosnic, ustne oziroma kljunske votline, konjunktiv in kloake. Inficirane živali lahko izločajo virus, še pred pojavom kliničnih znakov, oziroma v primeru okužbe vodne perutnine, tudi kadar so le klicenosci. Virus se prenaša z direktnim kontaktom med dovzetnimi vrstami ali pa preko kontaminiranih površin oziroma hrane. Ker se virus HPAI nahaja tudi v drugih organih oziroma tkivih, so lahko trupla poginulih ptic v primeru kanibalizma in predatorstvu pomemben vir okužbe. Vertikalni prenos je mogoč le v primeru kontaminacije jajčne lupine in jajčne vsebine. Čeprav veljajo prostoživeče ptice za rezervoar virusov A1, imajo le-te manjšo vlogo pri prenosu HPAI na domačo perutnino. Veljavna teorija je, da prostoživeče ptice prenesejo na domačo perutnino nizko patogene

seve, ki lahko postanejo bolj ali zelo patogeni in tako povzročijo HPAI. Pomemben faktor pri prenosu HPAI virusov je človek, saj pri nepazljivosti oziroma nevednosti lahko razširi virus že s svojimi obleko, čevlji, opremo, krmo ali vozili. Običajno se virus širi med osebkami istih ali sorodnih vrst, kot je znano pa je prenos virusa mogoč tudi s ptic na sesalce in tudi na ljudi ali obratno.

Klinični znaki pri HPAI so različni: prizadet je lahko dihalni, prebavni, reprodukcijski in živčni sistem. Najbolj očiten znak je velik pogin, tudi do 100%. Pri akutni obliki imajo lahko živali živčne znake, kot so ataksija, tresenje glave in vratu, tortikolis, težko stojijo, so neaktivne in se manj oglašajo. Pojavi se potrtost, zmanjša se ješčost in poraba vode. Pri nesnicah pade nesnost, ki se v nekaj dneh popolnoma ustavi. Pojavijo se lahko tudi edem podkožja glave, cianoza kože v področju glave in na nogah, kihanje, kašljanje, izcedek iz nosnic, konjunktivitis, sinusitis. Pri nojih poročajo tudi o krvavih driskah in briljantno zelenem urinu. Prostoživeče ptice in ptice v kletkah običajno ne kažejo znakov obolenja. Visok pogin s kliničnimi znaki neješčosti, slabe koordinacije v gibanju in splošne depresije je bil opisan pri goseh, racah, labodih, velikih flamingih, golobih, vrabcih in papigi pri okužbi s HPAI H5N1.

5.1.15 Atipična kokošja kuga

Atipična kokošja kuga je zelo nalezljiva virusna bolezen perutnine in ptic. Povzročitelji so aviarni paramiksovirusi serotipa1 (APMV-1), ki jih uvrščamo v rod *Rubulavirus*. Bolezen se najpogosteje širi s premiki živih ptic (prostoživeče ptice, ptice v kletkah, tekmovalni golobi, nakup perutnine), z ljudmi in opremo, s perutninskimi proizvodi, s kontaminirano krmo in vodo, prek drugih živalskih vrst, ki same ne zbolijo, z vetrom in ob cepljenju (kontaminacija cepiv, instrumentov za cepljenje, nepopolna inaktivacija vakcin). Možnost horizontalnega prenosa okužbe je izredno visoka. Vertikalni prenos je mogoč le ob kontaminaciji jajčne lupine in jajčne vsebine. Okužene živali lahko širijo virus, preden kažejo klinične znake bolezni. Okužijo se lahko tudi cepljene živali, ki klinično ne zbolijo, vendar virus izločajo. Med boleznijo izločajo živali virus z vsemi izločki, zlasti kapljično in s fecesom. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in instrumenti.

Klinični znaki so različni. Pri okužbi z velogenimi sevi virusa se bolezen pojavi nenadoma in se hitro razširi na vse živali v jati. Kadar gre za perakutni potek, živali poginjajo tudi brez predhodnih kliničnih znakov. Okužbe z velogenimi sevi navadno povzročajo oteženo dihanje, apatičnost, depresijo in vodeno-zeleno drisko s primesmi krvi. Roža in podbradek sta cianotična, opazna je tudi oteklina glave. Živali imajo zaprte oči, očesne veznice so otečene, vrat pa stegnen naprej. Ker ne jedo in ne pijejo, dehidrirajo in obnemorejo. Pogin je zelo visok in lahko v nekaj dneh doseže 90 odstotkov. Živali, ki preživijo akutno fazo bolezni, kažejo prizadetost centralnega živčnega sistema. Pojavijo se ataksija, tortikolis in pareza. Opaziti je tudi rahlo drhtenje celotnega telesa ali krče. Nevrotropni velogeni sevi povzročajo najprej akutne dihalne motnje, ki jim v enem do dveh dneh sledijo živčni znaki. Driske običajno ni opaziti. Prizadeta je celotna jata. Pogin je višji pri mlajših živalih – lahko doseže tudi 90 odstotkov, pri starejših pa je nižji, pogine jih do 50 odstotkov. Mezogeni sevi povzročajo blažje klinične znake. Živali so neješče, kihajo, pojavi se tudi rumeno-zelena driska, nesnost pa se zniža. Živčni znaki se lahko pojavijo šele po dveh tednih in to pretežno pri mladih živalih. Za lentogeno obliko okužbe so značilne blage respiratorne motnje in padec nesnosti; živali so neješče. Po preboleli bolezni se nesnost povrne na prejšnjo raven. Pri golobih je klinična slika podobna tisti pri kokoših. Živali so potrte, perje je nasršeno, opazna je neješčost. V sedmih dneh po okužbi se pojavijo živčni znaki: ohromelost nog in kril, tortikolis in tresenje ter poliurija. Oboli tudi 70 odstotkov živali v jati, smrtnost pa lahko doseže 20 odstotkov. Za okužbo so bolj občutljive mlade živali, še posebno v starosti, ko nimajo več maternalnih protiteles.

6 Pogostost pojavljanja posebno nevarnih bolezni živali

Na območju občin ZŠ regije se po podatkih UVHVVR v preteklosti niso pojavljale epizootije, bile pa so opažene v občinah izven ZŠ regije, in sicer:

- slinavka in parkljevka leta 1968 na območju takratnih občin Sežana, Postojna, Koper, Nova Gorica, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Logatec, Cerknica in Ljubljana;
- atipična kokošja kuga leta 1966 na območju takratne občine Ptuj.

Opaženi so bili tudi manjši izbruhi atipične kokošje kuge leta 1991 in pojav klasične prašičje kuge leta 1992 ter nazadnje leta 1996. Leta 2006 se je prvič pojavila tudi aviarna influenza ali ptičja gripa pri prostoživečih pticah v severovzhodnem delu RS (Koblerjev zaliv, Maribor, Dogoš, Spodnji Duplek, Starše in Ptujsko jezero), zaradi katere so tudi za območje ZŠ regije bili izvedeni določeni preventivni ukrepi. Podatki o zdravstvenem stanju živali glede posebno nevarnih bolezni živali v RS so razvidni iz preglednice 1.

Leta 2006 in 2007 je bil zabeležen izbruh klasične prašičje kuge na Hrvaškem, v neposredni bližini meje z RS, tako smo imeli tudi v RS takrat več ogroženih območij, in sicer leta 2007 je bila to občina Rogatec, ki spada v ZŠ regijo.

V RS so bile z ukrepi zdravstvenega varstva živali v preteklosti zatrite oziroma uspešno nadzorovane bolezni živali, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo in bile nevarne tudi za zdravje ljudi (na primer izbruha slinavke in parkljevke ni bilo vse od leta 1968), saj je bil izveden uspešen sistem nadzora ter izvajanja predpisanih ukrepov.

Preglednica 1: Posebno nevarne bolezni živali (Pravilnik o boleznih živali (Uradni list RS, št. 81/07 in 24/10 – priloga 8)). Vir: VURS, 2010 in UVHVVR, 2015.

Šifra bolezni	Ime bolezni	Leto izbruha bolezni
A010	Slinavka in parkljevka	(1968)
A020	Vezikularni stomatitis	Nikoli ugotovljeno
A030	Vezikularna bolezen prašičev	Nikoli ugotovljeno
A040	Goveja kuga	(1883)
A050	Kuga drobnice	Nikoli ugotovljeno
A060	Pljučna kuga goved	Nikoli ugotovljeno
A070	Vozličasti dermatitis	Nikoli ugotovljeno
A080	Mrzlica doline Rift	Nikoli ugotovljeno
A090	Bolezen modrikastega jezika	Nikoli ugotovljeno
A100	Osepnice ovac in koz	Nikoli ugotovljeno
A110	Konjska kuga	Nikoli ugotovljeno
A120	Afriška prašičja kuga	Nikoli ugotovljeno
A130	Klasična prašičja kuga	1992, 1996
A150	Aviarna influenza	2006 (samo prostoživeče ptice)
A160	Atipična kokošja kuga	1991

Preglednica 2: Populacija rejnih živali v RS in v ZŠ regiji. Vir: VURS, UVHVVR, MKO, Statistični urad RS-državna ocene ogroženosti.

VRSTA ŽIVALI	Število živali v RS							Število živali v ZŠ
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2011/2015
GOVEDO	466.844	470.211	465.720	462.401	456.742	461.461	466.268	88.131
PRAŠIČI	466.196	415.230	354.230	350.721	302.951	276.223	283.571	18.459
DROBNICA	160.425	168.004	164.575	155.059	152.041	149.230	138.097	23.473
PERUTNINA	4.575.277	n.p.	3.292.826	6.597.774	n.p.	n.p.	n.p.	1.147.118
KOPITARJI	19.623	n.p.	19.623	n.p.	24.285	28.126	26.081	n.p.

Podrobnejši podatki o številu domačih živali v ZŠ regiji za leto 2011 ter ažurirane spremembe iz 2015 so predstavljene v poglavju 10 in 14.

Zoonoze

Zaradi spremljanja stanja glede zoonoz (nalezljive bolezni živali, ki se prenašajo z živali na ljudi in obratno) in njihovih povzročiteljev pri živalih, v živilih in pri ljudeh pristojni organi v Sloveniji (UVHVVR, NIJZ, ZIRS) vsako leto pripravijo program monitoringa zoonoz in njihovih povzročiteljev, ki se izvaja vse od leta 2005 ter so dostopni na spletni strani UVHVVR.

Program monitoringa zoonoz in povzročiteljev zoonoz obsega sistem zbiranja podatkov za posamezne povzročitelje zoonoz, vključno s spremljanjem odpornosti proti protimikrobnim zdravilom, razvojne stopnje v živilski verigi, v kateri se podatki zbirajo, programe cepljenja in druge preventivne ukrepe ter ukrepe ob pozitivnih rezultatih, ki so predpisani z zakonodajo, ter sistem obveščanja ob pojavu bolezni oziroma ugotovitvi povzročitelja.

UVHVVR izvaja spremljanje zoonoz in povzročiteljev zoonoz pri živalih in v živilih živalskega izvora. Spremljanje izvaja v okviru različnih programov, ki jih pripravi UVHVVR.

Spremljanje tuberkuloze, bruceloze in stekline pri živalih poteka po programih, pripravljenih v okviru zdravstvenega varstva živali.

Spremljanje salmonеле v jatah perutnine (matične jate, nesnice, brojlerji in purani) se izvaja na podlagi nacionalnega predpisa in nacionalnih programov nadzora. Vzorčenje izvajajo nosilci živilske dejavnosti in uradni veterinarji UVHVVR.

Spremljanje drugih povzročiteljev zoonoz iz točke A, Priloge I Direktive 2003/99/EC, ki jih je treba vključiti v spremljanje (povzročitelji trihineloze, povzročitelja ehinokokoze, VTEC, salmonela in kampilobakter), se izvaja na podlagi obveznega navodila, ki ga pripravi glavni urad UVHVVR.

UVHVVR izvaja tudi koordinirane programe (temeljne študije) s področja spremljanja povzročiteljev zoonoz, ki jih predpiše Evropska unija.

Primeri zoonoz pri ljudeh v letih od 2007 do 2014 so razvidni iz preglednice 3.

Preglednica 3: Primeri zoonoz pri ljudeh. Vir: IVZ, NIJZ, povzeto po VURS, UVHHVR.

Ime bolezni	Število primerov							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bruceloza	1	2	2	0	1	0	0	0
Cisticerkoza (<i>Cysticercus bovis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0
Ehinokokoza/hidatoza	1	7	5	8	8	6	6	5
Japonski encefalitis	0	0	0	0	0	0	0	0
Kampilobakterioza	1064	885	915	999	972	931	996	1119
Leishmanioza	1	0	0	0	0	0	0	0
Leptospiroza	7	6	2	9	9	3	0	31
Listerioza	4	3	6	11	5	7	16	14
Miaza (<i>Cochliomyia hominivorax</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0
Mrzlica doline Rift	0	0	0	0	0	0	0	0
Mrzlica Q	64	0	0	1	0	1	1	2
Prašičja rdečica	0	0	0	0	1	0	0	0
Psitakoza/ornitoza	0	0	0	0	0	0	0	0
Salmonelozne infekcije	1314	1097	620	341	391	401	293	663
Steklina	0	0	0	0	0	0	0	0
Toksoplazmoza	20	20	17	17	21	17	30	35
Trihineloza	0	1	1	0	1	1	1	0
Tuberkuloza govedi (<i>Mycobacterium bovis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0
Tularemija	1	2	2	0	0	4	2	1
Venezuelski encefalomyelitis	0	0	0	0	0	0	0	0
Vranični prisad	0	0	0	0	0	0	0	0
Ebola				0	0	0	0	0
Escherichia coli O157				1	0	2	1	162
Mrzlica West Nile				0	0	0	0	0
Visoko patogena aviarna influenza				0	0	0	0	0

7 Možen potek in pričakovano širjenje bolezni

Glede na epizootiološko situacijo lahko v ZŠ regiji pričakujemo pojav bolezni, ki se v zadnjem obdobju pojavljajo v EU oziroma bližnjih državah. Na območju EU je to bolezen modrikastega jezika, ki je razširjena v večini držav članic. Zaradi načina prenosa (krvosesne mušice) je bolezen težje omejiti. Nevarnost predstavljajo tudi klasična prašičja kuga, aviarna influenza, afriška prašičja kuga, slinavka in parkljevka ter kuga drobnice.

Predvsem klasična prašičja kuga v prihodnosti predstavlja veliko nevarnost za obmejne občine s Hrvaško v kateri so bili zadnji izbruhi 2006 in 2007. Po vstopu Hrvaške v EU pa bodo prašiči iz Slavonije in Samoborske živinske tržnice zaradi nizkih cen zaželeno blago.

Reje govedi, prašičev in perutnine so skoncentrirane na vzhodnem delu ZŠ regije, medtem ko je reja drobnice skoncentrirana na severno zahodnem delu ZŠ regije. Tveganje za vnos bolezni predstavljajo trgovanje in uvoz živali in proizvodov, mednarodna potovanja in turizem (mesni in mlečni izdelki, obutev) ter prostoživeče živali.

8 Verjetnost nastanka verižnih nesreč

Ob izrednem odstranjevanju trupel živali (sežig, zakop) pri pojavu posebno nevarnih bolezni živali se morajo upoštevati določbe 19. člena Uredbe (ES) št. 1069/2009 o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi, ter razveljavitev Uredbe ES št. 1774/2002, v povezavi s 27. členom Zakona o veterinarskih merilih skladnosti in 22. členom Pravilnika o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 35/2015), zato je verjetnost nastanka verižne nesreče zelo majhna.

9 Veterinarski ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje posebno nevarnih bolezni živali

Obveščanje in ukrepanje ob sumu ali pojavu bolezni živali v RS določajo Zakon o veterinarskih merilih skladnosti, Pravilnik o boleznih živali ter pravilniki, ki določajo ukrepe ob sumu ali pojavu določenih bolezni (posebno nevarnih in drugih).

Ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali v ZŠ regiji se bodo izvajali ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje teh bolezni, poleg tega pa tudi ukrepi in naloge za zaščito, reševanje in pomoč. Odrejanje veterinarskih ukrepov in nadzor nad njihovim izvajanjem opravlja UVHVVR, za območje ZŠ regije je to UVHVVR OU Celje.

Odrejene ukrepe izvajajo uradni veterinarji UVHVVR OU Celje, veterinarske organizacije v ZŠ regiji in Nacionalni veterinarski inštitut (NVI), enota Celje.

9.1 Veterinarski ukrepi

9.1.1 Zgodnje odkrivanje virov okužbe

Vsak, ki posumi na bolezen živali, mora obvestiti veterinarsko organizacijo, ki na podlagi anamnestičnih podatkov, kliničnega pregleda oziroma epizootioloških razmer določi predpisane ukrepe.

9.1.2 Obveščanje o posebno nevarnih boleznih živali

Veterinar mora takoj ob sumu na posebno nevarno bolezen živali to sporočiti na glavni urad UVHVVR in s pisnim navodilom imetniku živali določiti ukrepe za preprečevanje oziroma zmanjšanje možnosti širjenja bolezni.

9.1.3 Epizootiološka poizvedba

Z epizootiološko poizvedbo lahko ugotovimo možen vir okužbe in poti vnosa oziroma širjenja bolezni. Na podlagi rezultatov epizootiološke poizvedbe lahko UVHVVR določi dodatne ukrepe.

9.1.4 Cepljenje

S cepljenjem zaščitimo dovzetne vrste živali proti boleznim. Načeloma je preventivno cepljenje proti posebno nevarnim boleznim živali prepovedano. Cepljenje je dovoljeno v primerih, ki jih za posamezno bolezen določa pravilnik. V večini primerov gre za cepljenje v

nujnih primerih (hitro širjenje bolezni v državi, velika nevarnost za vnos iz drugih držav članic EU ali tretjih držav), v nekaterih primerih pa se lahko izvaja tudi preventivno cepljenje, s katerim zaščitimo populacijo pred pojavom bolezni.

V Sloveniji se takšno cepljenje izvaja le proti atipični kokošji kugi, kar je predpisano tudi z vsakoletno odredbo o izvajanju sistematičnega spremljanja stanja bolezni in cepljenju živali. Cepljenje izvajajo veterinarske organizacije s koncesijo, o čemer mesečno poročajo v računalniški program EPI.

9.1.5 Čiščenje in razkuževanje, dezinfekcija ter deratizacija

Razkuževanje je odstranitev in uničevanje povzročiteljev bolezni s predmetov, snovi (iztrebki, gnoj, krma idr.) ter okolja. Obvezno je razkuževanje izločkov, predmetov in prostorov, kjer je bila žival, ki je zbolela za eno od posebno nevarnih bolezni živali, saj obstaja neposredna nevarnost za širjenje bolezni. Preden se izvede učinkovito razkuževanje, je treba opremo in prostore dobro očistiti.

Dezinfekcija je zatiranje in uničevanje mrčesa (insektov). Obvezna je dezinfekcija predmetov, prostorov in okolice, kadar je prenašalec posebno nevarne bolezni živali mrčes (komarji, krvosesne mušice, klopi ipd.). Dezinfekcija se izvaja tudi, ko lahko mrčes bolezen prenaša mehanično.

Deratizacija je zatiranje podgan, miši in drugih škodljivih glodavcev, ki se periodično izvaja kot preventivni ukrep. Ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali se pogosteje izvaja zaradi nevarnosti mehaničnega raznašanja povzročiteljev bolezni.

9.1.6 Usmrnitev okuženih, kontaminiranih oziroma mogočih nevarnih živali

Ta ukrep spada med ukrepe za preprečevanje širjenja bolezni. Okužene, kontaminirane oziroma mogoče nevarne ali poginule živali je treba čim prej neškodljivo odstraniti. Za neškodljivo odstranjevanje živalskih trupel so odgovorni izvajalci gospodarske javne službe ravnanja z živalskimi stranskimi proizvodi v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje okolja (vodovarstvena območja, požarna ogroženost). Trenutno ima koncesijo za opravljanje te dejavnosti le en obrat v RS, v katerem je dnevna kapaciteta 250 ton. Kadar bi količina trupel presegala zmogljivosti obrata, bi se verjetno odločili za zakopavanje. Za to bi potrebovali mehanizacijo (delovni stroji za izkopavanje jam in prevoz trupel), osebje, usposobljeno za ravnanje s stroji, sredstva za razkuževanje trupel (na primer apno), delovne stroje in osebje. Pri tem je pri izbiri ustrezne lokacije zakopavanja ali morebitnega sežiga trupel živali na prostem (na primer izogibanje vodovarstvenim območjem itd.) zelo pomembno sodelovanje različnih služb.

Ob pojavu aviarnе influence je treba še posebno zaščititi osebje, ki sodeluje pri izvajanju ukrepov, saj se ljudje lahko okužijo z virusom aviarnе influence in zbolijo.

Med naštete bolezni spada tudi bolezen modrikastega jezika, ki jo prenašajo krvosesne mušice. Glede na to, da je bolezen razširjena po skoraj vsej EU in se kot zaščitni ukrep uporablja cepljenje, se tudi drugi ukrepi za preprečevanje širjenja te bolezni razlikujejo od ukrepov pri drugih boleznih. Poleg tega pa se za zaščito živali uporabljajo repelenti in insekticidi.

Ukrepi in naloge za zaščito, reševanje in pomoč so opisani v Regijskem načrtu zaščite in reševanja ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali v ZŠ regiji, verzija 2.0.

10 Razvrščanje gospodarstev, občin ter ZŠ regije v razrede ogroženosti zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali

Ta del ocene ogroženosti je izdelan na podlagi podatkov o številu živali za leto 2011 in dopoljenih podatkov iz leta 2015, in sicer za 33 občin v ZŠ regiji. Podatke o številu govedi, drobnice in prašičev (stanje junij 2011) je URSZR pridobili z Ministrstva za kmetijstvo in okolje. Podatke o številu perutnine je za leto 2011 posredovala takratna VURS, dopolnjene podatke iz leta 2015 pa UVHVVR.

Gospodarstva, občin v ZŠ regiji so razvrščene v posamezne razrede ogroženosti na podlagi števila ali deleža živali (goveda, prašičev, drobnice, perutnine). Preglednica 4 prikazuje število živali, število gospodarstev, prikazano pa je tudi povprečno število živali na gospodarstvo in občino. Iz tabele je razvidno, da je število živali na gospodarstvo malo, zato je tudi ogroženost posameznega gospodarstva za razvoj bolezni majhna.

Preglednica 4 : Podatki o številu živali in gospodarstev v ZŠ regiji v letu 2011/2015

Vrsta živali	Število živali	Število gospodarstev	Povprečno število živali na gospodarstvo	Povprečno število živali na občino
GOVEDO	88.131	7777	11	2671
PRAŠIČI	18.459	3334	6	559
DROBNICA	23.473	1358	17	711
PERUTNINA	1.147.118	5053	227	34.761

Opomba: na območju ZŠ regije se je iz leta 2011 do 2015 spremenilo samo število perutnine in to za območje občine Šentjur z odprtjem farne v Voglajni.

Večje število živali na nekem območju načeloma pomeni večje tveganje za izbruh in širjenje bolezni. Gospodarstva in občine so na podlagi števila živali razvrščeni v pet razredov ogroženosti.

Preglednica 5: Razredi in stopnje ogroženosti, v katera se uvršča nosilce načrtovanja

Razred ogroženosti	Stopnja ogroženosti	Obveznost nosilcev načrtovanja za izdelavo načrta ZiR
1	Zelo majhna	Ni potrebno izdelati načrta ZiR
2	Majhna	Ni potrebno izdelati načrta ZiR
3	Srednja	Potrebno izdelati del načrta oziroma dokumente za izvajanje določenih zaščitnih ukrepov ter določenih nalog zaščite, reševanja in pomoči
4	Velika	Izdelati načrt ZiR v celoti
5	Zelo velika	Izdelati načrt ZiR v celoti

Meja za osnovno ločnico (to je meja med drugim in tretjim razredom ogroženosti) pri gospodarstvih je bila postavljena pri 400 glavah govedi, 2400 glavah drobnice, za prašiče je ta ločnica 2000 živali in pri perutnini 80.000 živali. Pri tem smo upoštevali Uredbo o izvedbi ukrepov kmetijske politike 2010 (Uradni list RS, št. 17/2010), in sicer prilogo 1 o koeficientih za izračun GVŽ za posamezne vrste in kategorije rejnih živali.

10.1 Razvrščanje gospodarstev ZŠ regije

Glede na merila za razvrščanje gospodarstev v razrede ogroženosti sta v ZŠ regiji dve gospodarstvi, ki se intenzivno ukvarjata s perutnino ter spadata v tretji razred ogroženosti, in sicer:

- **Perutninarska zadruga Ptuj z.o.o. s svojo dislocirano enoto – FARMO HAJNSKO, ki spada v občino Šmarje pri Jelšah**
- **FARMA NESNIC VOGLAJNA, Voglajna 9, 3263 Gorica pri Slivnici, last Meja Kmetijsko podjetje Šentjur d.d., ki spada v občino Šentjur,**

Kriteriji za uvrstitev gospodarstev v razrede ogroženosti so določeni v preglednici 6.

Preglednica 6: Število živali kot merilo za razvrstitev gospodarstev v razrede ogroženosti

Vrsta živali in število	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Govedo	do 150	nad 150 do 400	nad 400 do 1200	nad 1200 do 3600	nad 3600
Prašiči	do 1000	nad 1000 do 2000	nad 2000 do 6000	nad 6000 do 18.000	nad 18.000
Drobnica	do 1200	nad 1200 do 2400	nad 2400 do 7200	nad 7200 do 21.600	nad 21.600
Perutnina	do 40.000	nad 40.000 do 80.000	nad 80.000 do 240.000	nad 240.000 do 720.000	nad 720.000

10.2 Razvrščanje občin v ZŠ regiji

Razvrščanje občin v pet razredov ogroženosti je izvedeno posamično po vrstah živali (govedo, prašiči, drobnica in perutnina) in skupno. Podrobnejši podatki o številu posameznih vrst živali po občinah, »parcialna« uvrstitev v razrede ogroženosti in prisotnost večjih ali velikih gospodarstev v občinah je razvidna iz prvih štirih preglednic v poglavju 14.

Pri razvrstitvi v parcialne razrede ogroženosti so upoštevana merila iz preglednice 7. Končna razvrstitev občine v razred ogroženosti upošteva najvišjo parcialno razvrstitev občine v razred ogroženosti po posameznih vrstah živali.

Preglednica 7: Število živali kot merilo za uvrstitev občin v razrede ogroženosti

Vrsta živali in število	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti
Govedo	do 1100	nad 1100 do 2200	nad 2200 do 6600	nad 6600 do 19.800	nad 19.800
Prašiči	do 850	nad 850 do 1700	nad 1700 do 5100	nad 5100 do 15.300	nad 15.300
Drobnica	do 370	nad 370 do 750	nad 750 do 2250	nad 2250 do 6750	nad 6750
Perutnina	do 16.000	nad 16.000 do 33.000	nad 33.000 do 99.000	nad 99.000 do 297.000	nad 297.000

Spodnja preglednica prikazuje, kako so občine znotraj ZŠ regije uvrščene v posamezne razrede ogroženosti.

Preglednica 8: Število občin v ZŠ regiji, razvrščenih po razredih ogroženosti

Zahodnoštajerska Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti	Skupno število občin	Razred ogroženosti regije
SKUPAJ OBČIN	2	8	19	4	0	33	3

Iz preglednice 9 je razvidna razvrstitev občin v ZŠ regiji posamezno – parcialno po vrstah živali in razred ogroženosti občine kot celote. Podrobnejši podatki o številu živali po občinah in njihova uvrstitev v parcialne razrede ogroženosti so predstavljeni v poglavju 14 (preglednice 11–16).

Kljub spremembam števila perutnine v letu 2015 (povečano število za občino Šentjur), se stopnje ogroženosti občin ZŠ regiji niso spremenile v primerjavi s prvo verzijo te ocene.

Preglednica 9: Razvrstitev občin v razrede ogroženosti po posameznih vrstah živali in skupno

ZAHODNOŠTAJERSKA REGIJA	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine
(33 občin)	Bistrica ob Sotli	2	3	1	1	3
	Braslovče	3	1	1	2	3
	Celje	3	1	2	1	3
	Dobje	1	1	1	1	1
	Dobrna	1	1	2	1	2
	Gornji Grad	2	1	3	3	3
	Kozje	3	2	2	1	3
	Laško	3	1	3	3	3
	Ljubno	2	1	4	2	4
	Luče	2	1	3	1	3
	Mozirje	2	1	1	3	3
	Nazarje	2	1	3	2	3
	Podčetrtek	3	2	2	1	3
	Polzela	3	1	2	3	3
	Prebold	1	1	1	2	2
	Radeče	2	1	1	1	2
	Rečica ob Savinji	2	1	2	1	2
	Rogaška Slatina	3	1	3	2	3
	Rogatec	1	1	1	1	1
	Slovenske Konjice	4	2	2	3	4
	Solčava	1	1	2	1	2
	Šentjur	4	2	3	4	4
	Šmarje pri Jelšah	4	3	3	4	4
	Šmartno ob Paki	1	1	2	3	3
	Šoštanj	3	1	2	1	3
	Štore	1	1	2	1	2
	Tabor	2	1	1	1	2
	Velenje	3	1	3	1	3
	Vitanje	3	1	1	1	3
	Vojnik	3	1	3	1	3
	Vransko	2	1	2	1	2
	Zreče	3	1	3	3	3
	Žalec	3	2	2	3	3

Iz preglednic 8 in 9 lahko povzamemo, da v ZŠ regiji nimamo nobene občine v najvišjem petem razredu ogroženosti, imamo pa štiri občine v četrtem razredu. Od tega tri občine ležijo v vzhodnem delu ZŠ regije, ena pa v severnem delu regije. Največ občin (19) pa jih spada v tretji razred ogroženosti.

10.3 Razvrščanje ZŠ regije

ZŠ regija spada v tretji razred ogroženosti. Razvrščanje v razred ogroženosti je izvedeno na podlagi števila živali (v %) v regiji glede na skupno število posamezne vrste živali v RS. Regija zajema območje izpostave URSZR Celje. Kljub spremembam števila perutnine iz leta 2015 se ogroženost ZŠ regiji ni spremenila v primerjavi s prvo verzijo te ocene ogroženosti.

Preglednica 10: Odstotek živali v regiji od skupnega števila živali v Republiki Sloveniji kot kriterij za uvrščanje regij v razrede ogroženosti

1. Razred	2. razred	3. razred	4. razred	5. razred
Do 5 %	Nad 5 – 10 %	Nad 10 – 20 %	Nad 20 – 30 %	Nad 30 %

Struktura ogroženosti ZŠ regije glede na posamezne vrste živali je prikazana v preglednici 11.

Preglednica 11: Razvrstitev ZŠ regije v razrede ogroženosti po posameznih vrstah živali in skupno

ZŠ regija	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	skupno
	3	2	3	3	3

11 Zaključek ocene ogroženosti

Odsotnost bolezni pri živalih je ključna za zagotavljanje zdravja ljudi in živali ter varne hrane. Posledice pojava bolezni živali se kažejo kot izguba dohodka na ravni posameznika oziroma gospodarstva (pogini in usmrtnice živali) ter na ravni občine in države (omejitve pri trgovanju oziroma izvozu, pomanjkanje surovin za industrijo, omejen turizem idr.).

Poleg bolezni, ki jih poznamo že desetletja in stoletja, se pojavljajo nove oziroma se stare pojavljajo v novi, spremenjeni obliki. Prav tako se zaradi spremenjenih podnebnih razmer in prilagoditve povzročiteljev stare bolezni širijo na območja, na katerih jih v preteklosti ni bilo.

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju, velikih koncentracij živali na določenih območjih ter drugih dejavnikov predstavljajo posebno nevarne bolezni živali grožnjo za zdravje živali v Sloveniji. To od nas zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali.

Zaščita živali pred posebno nevarnimi boleznimi obsega sistem družbenih, skupinskih in posamičnih aktivnosti ter ukrepov za njihovo preprečevanje, obvladovanje in zatiranje ter odstranjevanje njihovih posledic.

Uspešno preprečevanje in obvladovanje posebno nevarnih bolezni živali temelji na učinkovitem sistemu spremljanja in usklajenega delovanja veterinarskih ter drugih služb. Najpomembnejše je hitro in učinkovito ukrepanje ob pojavu bolezni živali, še posebno tistih, ki se pojavljajo kot epizootije.

Poleg delovanja veterinarskih služb lahko tudi imetniki živali veliko naredijo za preprečevanje vnosa in širjenja bolezni živali, predvsem:

- z zagotavljanjem zdravstveno ustrezne krme in pitne vode za napajanje;
- z zagotavljanjem in vzdrževanjem predpisanih higienskih razmer v objektih za rejo živali, v drugih prostorih ter napravah, kjer se zadržujejo živali;
- z zagotavljanjem higiene porodov in molže;
- z zagotavljanjem veterinarskega reda na javnih krajih, kjer se zbirajo živali, v prevoznih sredstvih za prevoz živali, proizvodov, surovin, živil, odpadkov in krme, v oborah in pašnikih ter objektih za zbiranje in klanje živali, obdelavo, predelavo in skladiščenje surovin, proizvodov, živil, odpadkov in krme;
- z zagotavljanjem varnosti živil in veterinarskih pogojev za njihovo proizvodnjo in promet;
- s preprečevanjem vnašanja povzročiteljev bolezni v rejo živali;
- z izvajanjem veterinarskih ukrepov v rejah živali;
- z ravnanjem z živalskimi trupli in drugimi odpadki, odplakami, živalskim blatom in urinom na predpisan način;
- z zagotavljanjem preventivnega razkuževanja, dezinfekcije in deratizacije v objektih, na javnih površinah in v prevoznih sredstvih;
- z drugimi nujnimi ukrepi.

Vse to nam kaže, kako pomembno je, da imamo učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru.

Drugi del regijske ocene ogroženosti predstavlja razvrščanje gospodarstev, regij in občin v pet razredov ogroženosti. Ti so izračunani na podlagi števila goveda, prašičev, drobnice in perutnine iz leta 2011, 2012 in 2015, ter ob predpostavki, da pomeni večje število živali na nekem območju in obenem prisotnost gospodarstev z velikim številom živali večjo nevarnost za nastanek in izbruh bolezni ter posledično težje zatiranje in izkoreninjenje določene bolezni.

Nekaj pomembnih podatkov za razvrščanju gospodarstev na območju ZŠ regije, pa smo prejeli tudi s strani UVHVVR-Območnega urada Celje, maj 2013.

V ZŠ regiji imamo dve gospodarstvi, ki glede na številčnost živali (tretji razred ogroženosti) predstavljajo večji vir tveganja za pojav posebno nevarnih bolezni živali, in sicer Perutninska zadruga Ptuj z.o.o. farma Hajnsko v občini Šmarje pri Jelšah ter Farmo nesnic Voglajna v občini Šentjur.

Na podlagi števila živali v posamezni občini glede na število živali v »povprečni« občini in ob upoštevanju prisotnosti večjih in velikih gospodarstev smo v razrede ogroženosti razvrstili tudi občine. Občin v najvišjem petem razredu v ZŠ regiji nimamo, imamo pa štiri občine v četrtem razredu ogroženosti. Te občine so Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah in Ljubno. Občina Slovenske Konjice, Šentjur in Šmarje pri Jelšah so v omenjenem razredu predvsem zaradi velikega števila govedi in perutninskih farm, v občini Ljubno pa je zaradi višinskih kmetij več rejcev drobnice. Največ 19 občin ZŠ regije pa spada v tretji razred ogroženosti, kar posledično vpliva tudi na uvrstitev ZŠ regije v tretji razred ogroženosti.

Iz ocene ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali v ZŠ regije je razvidno, da bi ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali bilo ogroženo zdravje živali in posledično ljudi, za to je potrebno na nivoju regije izdelati načrta zaščite in reševanja ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali.

12 Razlaga okrajšav

Razlaga okrajšav	
DDD	Dezinfekcija, dezinsekcija, deratizacija
DSNB	Državno središče za nadzor bolezni
EU	Evropska unija
HPAI	Visoko patogena aviarna influenza
IVZ	Inštitut RS za varovanje zdravja
LPAI	Nizko patogena aviarna influenza
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NVI	Nacionalni veterinarski inštitut
OIE	Mednarodna organizacija za zdravje živali
OE	Območna enota
OU	Območni urad
RS	Republika Slovenija
ZIRS	Zdravstvena inšpekcija Republike Slovenije
UVHVVR	Uprava za varno hrano veterinarstvo in varstvo rastlin
VURS	Veterinarska uprava republike Slovenije
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
ZŠ	Zahodnoštajerska

13 Viri podatkov in vsebin za izdelavo ocene ogroženosti

- Podatki in spletna stran UVHVVR: <http://www.uvhvvr.gov.si/>
- Podatki in spletna stran VURS: <http://www.vurs.gov.si/>.
- Spletna stran Statističnega urada RS: <http://www.stat.si/>.
- Podatki Ministrstva za kmetijstvo in okolje,
- Načrti ukrepov ob pojavu bolezni,
http://www.vurs.gov.si/si/za_prebivalce_in_pravne_osebe/zdravje_zivali/nacrti_ukrepov/.
- Podatki UVHVVR, Območni urad Celje
- Geering, W. A. Forman, A. J., Nunn, M. J. Exotic Diseases of Animals: A field guide for Australian veterinarians. Canberra: Australian Government Publishing Service, 1995. ISBN 0 644 33513 0.

14 Priloge

- Preglednice o številu drobnice, prašičev, goveda v ZŠ regiji 2011 in perutnine v ZŠ regiji 2015. Vir: MKO, UVHVVR (6 preglednic).
- Pregled gospodarstev v ZŠ regiji, ki so uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti.

Preglednica 12: Podatki o številu goveda po občinah v ZŠ regiji leta 2011. Stanje: junij 2011.
Vir podatkov: MKO.

Regija	Občina	Število gospo- darstev	Število goveda	Razred ogroženosti občine
ZAHODNOŠTAJERSKA (33 občin)	Bistrica ob Sotli	100	1409	2
	Braslovče	157	2943	3
	Celje	317	3300	3
	Dobje	99	881	1
	Dobrna	131	953	1
	Gornji Grad	159	2072	2
	Kozje	294	3306	3
	Laško	657	5760	3
	Ljubno	134	1243	2
	Luče	120	1131	2
	Mozirje	156	1712	2
	Nazarje	98	1233	2
	Podčetrtek	214	2381	3
	Polzela	143	2819	3
	Prebold	82	910	1
	Radeče	132	1145	2
	Rečica ob Savinji	106	1367	2
	Rogaška Slatina	312	2878	3
	Rogatec	154	887	1
	Slovenske Konjice	453	7070	4
	Solčava	41	361	1
	Šentjur	971	10098	4
	Šmarje pri Jelšah	580	6977	4
	Šmartno ob Paki	90	1024	1
	Šoštanj	246	4572	3
	Štore	118	911	1
	Tabor	95	1241	2
	Velenje	300	2917	3
	Vitanje	219	2450	3
	Vojnik	357	2694	3
	Vransko	163	2010	2
	Zreče	250	2490	3
	Žalec	329	4986	3
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	7777	88.131	3

Legenda:

za uvrstitev občin glede na število živali v razrede
 razred 1 do 1100 živali
 razred 2 nad 1100 do 2200 živali
 razred 3 nad 2200 do 6600 živali
 razred 4 nad 6600 do 19.800 živali
 razred 5 nad 19.800 živali

Preglednica 13: Podatki o številu prašičev po občinah v ZŠ regiji leta 2011. Stanje: junij 2011. Vir podatkov: MKO.

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število prašičev	Razred ogroženosti občine
ZAHODNOŠTAJERSKA (33 občin)	Bistrica ob Sotli	70	1738	3
	Braslovče	98	795	1
	Celje	117	794	1
	Dobje	43	161	1
	Dobrna	29	80	1
	Gornji Grad	45	113	1
	Kozje	162	1071	2
	Laško	220	747	1
	Ljubno	42	120	1
	Luče	42	103	1
	Mozirje	58	149	1
	Nazarje	29	75	1
	Podčetrtek	119	1181	2
	Polzela	66	271	1
	Prebold	52	231	1
	Radeče	23	304	1
	Rečica ob Savinji	33	91	1
	Rogaška Slatina	180	755	1
	Rogatec	97	351	1
	Slovenske Konjice	289	1531	2
	Solčava	18	58	1
	Šentjur	372	1451	2
	Šmarje pri Jelšah	309	2871	3
	Šmartno ob Paki	46	129	1
	Šoštanj	94	549	1
	Štore	56	173	1
	Tabor	40	262	1
	Velenje	113	289	1
	Vitanje	67	169	1
	Vojnik	107	317	1
	Vransko	49	166	1
	Zreče	112	428	1
	Žalec	137	936	2
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	3334	18.459	2

Legenda:

	razred 1	do 850 živali
	razred 2	nad 850 do 1700 živali
	razred 3	nad 1700 do 5100 živali
	razred 4	nad 5100 do 15.300 živali
	razred 5	nad 15.300 živali

Preglednica 14: Podatki o številu drobnice po občinah v ZŠ regiji leta 2011. Stanje: junij 2011. Vir podatkov: MKO.

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število drobnice	Razred ogroženosti občine
ZAHODNOŠTAJERSKA (33 občin)	Bistrica ob Sotli	22	214	1
	Braslovče	22	279	1
	Celje	49	730	2
	Dobje	15	94	1
	Dobrna	33	431	2
	Gornji Grad	23	875	3
	Kozje	38	651	2
	Laško	161	1850	3
	Ljubno	66	2391	4
	Luče	45	1002	3
	Mozirje	23	303	1
	Nazarje	25	792	3
	Podčetrtek	36	497	2
	Polzela	21	410	2
	Prebold	13	217	1
	Radeče	31	355	1
	Rečica ob Savinji	12	478	2
	Rogaška Slatina	48	946	3
	Rogatec	16	237	1
	Slovenske Konjice	46	642	2
	Solčava	28	684	2
	Šentjur	143	1987	3
	Šmarje pri Jelšah	78	1255	3
	Šmartno ob Paki	13	472	2
	Šoštanj	51	712	2
	Štore	27	483	2
	Tabor	16	189	1
	Velenje	60	1038	3
	Vitanje	20	332	1
	Vojnik	76	1109	3
	Vransko	21	396	2
	Zreče	46	908	3
	Žalec	34	514	2
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	1358	23.473	3

Legenda:

za uvrstitev občin glede na število živali v razrede

razred 1

do 370 živali

razred 2

nad 370 do 750 živali

razred 3

nad 750 do 2250 živali

razred 4

nad 2250 do 6750 živali

razred 5

nad 6750 živali

Preglednica 15: Podatki o številu perutnine po občinah v ZŠ regiji leta 2011 in naknadni podatki 2015. Vir podatkov: VURS, UVHVVR.

Regija	Občina	Število gospodarstev	Število perutnine	Razred ogroženosti občine
ZAHODNOŠTAJERSKA (33 občin)	Bistrica ob Sotli	83	1655	1
	Braslovče	85	24.810	2
	Celje	210	6787	1
	Dobje	51	406	1
	Dobrna	80	15.916	1
	Gornji Grad	83	72.674	3
	Kozje	213	3912	1
	Laško	396	78.063	3
	Ljubno	82	28.188	2
	Luče	90	655	1
	Mozirje	78	72.947	3
	Nazarje	60	18.438	2
	Podčetrtek	181	3000	1
	Polzela	72	41.258	3
	Prebold	41	25.327	2
	Radeče	99	1036	1
	Rečica ob Savinji	60	7112	1
	Rogaška Slatina	258	19.545	2
	Rogatec	137	1671	1
	Slovenske Konjice	255	95.896	3
	Solčava	29	300	1
	Šentjur	640	270.329	4
	Šmarje pri Jelšah	461	122.815	4
	Šmartno ob Paki	60	54.818	3
	Šoštanj	155	2160	1
	Štore	76	793	1
	Tabor	54	6941	1
	Velenje	208	2325	1
	Vitanje	121	1087	1
	Vojnik	214	10.494	1
	Vransko	78	4673	1
	Zreče	153	74.610	3
	Žalec	190	76.477	3
Zahodnoštajerska regija	SKUPAJ	5053	1.147.118	3

Legenda:

za uvrstitev občin glede na število živali v razrede

- razred 1 do 16.000 živali
razred 2 nad 16.000 do 33.000 živali
razred 3 nad 33.000 do 96.000 živali
razred 4 nad 96.000 do 288.000 živali
razred 5 nad 288.000 živali

Preglednica 16: Število glav govedi in prašičev v ZŠ regiji leta 2011. Stanje: junij 2011. Vir: MKO.

Regija	Število glav govedi	% od glav govedi v Sloveniji	Parcialni razred ogroženosti	Število prašičev	% od prašičev v Sloveniji	Parcialni razred ogroženosti
Zahodnoštajerska	88.131	19,0	3	18.459	5,3	2

Preglednica 17: Število in delež drobnice v ZŠ regiji leta 2011 ter perutnine v ZŠ regiji 2015. Vir: MKO, UVHVVR.

Regija	Število drobnice	% od drobnice v Sloveniji	Parcialni razred ogroženosti	Število perutnine	% od perutnine v Sloveniji	Parcialni razred ogroženosti
Zahodnoštajerska	23.473	15,1	3	1.147.118	15,9	3

Preglednica 18: Pregled gospodarstev v ZŠ regiji, ki so uvrščena v tretji ali višji razred ogroženosti. Vir: MKO, VURS, UVHVVR.

Naslov gospodarstva	Občina	Število živali	Vir podatkov, leto	Razred ogroženosti
Voglajna 9	Šentjur	117.720	UVHVVR, 2015	3
območje Pristave pri Mestinju	Šmarje pri Jelšah	115.014	VURS, 2011	3